

На жаль, у Законі України «Про державне бюро розслідувань» [4] через технічну помилку відсутня посада оперативного працівника, а це не дозволяє оголосити конкурс на таку посаду, призначити працівників та розпочати роботу оперативних підрозділів.

Крім того, Конституційний суд України у лютому 2019 року закритий 65 кримінальних справ за скоєння корупційних діянь, при розгляді яких було порушено принцип невинуватості.

Таким чином, ці та інші недоліки новостворених правоохоронних органів, що діють у складній антикорупційній системі держави, як і передбачав Президент України ще у вересні 2018 року, поки що знижують якість їх роботи. Однак передбачені законами України механізми внутрішнього громадського та демократичного цивільного контролю, на нашу думку, зможуть підвищити ефективність антикорупційних діянь.

Список бібліографічних посилань

1. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році : послання Президента України до Верховної Ради України. *Урядовий кур'єр*. 2018. 21 верес.
2. Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України. *Урядовий кур'єр*. 2018. 10 серп.
3. Про Національне антикорупційне бюро України : закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. *Урядовий кур'єр*. 2014. 4 листоп.
4. Про Державне бюро розслідувань : закон України від 12.11.2015 № 794-VIII. *Урядовий кур'єр*. 2016. 21 січ.
5. Звіт про роботу Державного бюро розслідувань за 2018 рік. *Урядовий кур'єр*. 2019. 30 берез.

Одержано 05.04.2019

УДК 355.3

Людмила Іванівна ПРИПОЛОВА,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник
науково-дослідного відділу (проблем військового законодавства)
Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету
оборони України імені Івана Черняхівського (м. Київ);
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8429-1866>

СУТІСНО-ПРАВОВА СКЛАДОВА ДЕФІНІЦІЇ «ЗАСТОСУВАННЯ» Й «ВИКОРИСТАННЯ» ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Огляд світових тенденцій у сфері національної безпеки підтверджує те, що оборонний потенціал продовжує залишатися визначальним інструментом спроможності будь-якої держави відстояти свої національні інтереси. Утримання державою високоякісної професійної армії, спроможної забезпечити воєнну безпеку держави в сучасних умовах глобальних політичних, економічних, енергетичних та екологічних змін не можливо без всебічного обґрунтування її призначення, цілей та способів застосування. Проведення АТО на території України, зміна формату операції на ООС (квітень 2018 року), оголошення воєнного стану (грудень 2018 року) призвело до кропіткої роботи над вдосконаленням нормативно-правових актів щодо унормування процедури залучення Збройних Сил України (далі – ЗС України) та інших військових формувань до участі у таких подіях. Однак, і сьогодні проблема вдосконалення нормативно-правових актів у сфері безпеки й оборони не є вичерпною, оскільки лишаються відкритими для науковців та юристів ряд проблемних питань. Одним з них є невідповідність норм деяких законів Конституції України в аспекті вживання окремих термінів. Так, звертаючись до статті 17 Конституції України [1] та ряду законів України у сфері оборони («Про Збройні Сили України», «Про національну безпеку України» тощо), можемо прослідкувати деяку розбіжність при використанні термінології. А саме, в Конституції України закріплено словосполучення «використання Збройних Сил України», а в статутних Законах України та ряді нормативно-правових актів використовується термін «застосування Збройних Сил України». І відразу постає питання – яка сутність цих термінів, в чому їх відмінність, як вирішити проблему їх законодавчого унормування?

На перший погляд ці слова є синонімами, виходячи з даних словника української мови та синонімічного словника. Однак, зважаючи на особливу діяльність ЗСУ, поняття «використовувати» означає практично застосовувати що-небудь для досягнення чи втілення

якоїсь мети; включає в себе практику втілення чого-небудь або можливість практичного застосування. По своїй суті «застосування» означає використання на практиці, використати щонебудь, тобто практичну сторону будь-якого процесу. Зміст вказаних понять підтверджує тезу, що прийняття рішення про використання ЗС України не тягне за собою обов'язкове їх реальне застосування. Аналіз сутності понять та практичний досвід функціонування системи безпеки і оборони доводить, що ці слова мають зовсім різне значення і «використання ЗС України» є ширшим ніж «застосування ЗС України». Для унормування понять доцільно їх визначити у Законі України «Про Збройні Сили України» таким чином: *застосування* Збройних Сил України – організований порядок дій військ (сил) Збройних Сил України з використанням зброї і військової техніки та з дотриманням норм і принципів міжнародного права, щодо виконання визначених законами України завдань в умовах мирного та воєнного часу, а також у період дії воєнного стану для досягнення визначеної воєнно-політичної (воєнно-стратегічної) мети і завдань; *використання* Збройних Сил України – організований порядок дій Збройних Сил України щодо виконання покладених на них Конституцією України завдань оборони України із застосуванням, при необхідності, зброї, військової техніки, сил і засобів збройної боротьби, у визначених формах та способах застосування військ (сил) Збройних Сил України.

Слід зазначити, що аналогічна проблема має місце і у сфері функціонування інших складових сектору національної безпеки та оборони. Так, Національна гвардія України (далі – НГУ), відповідно до статусного Закону України «Про Національну гвардію України» (ст. 1) [2], є військовим формуванням з правоохоронними функціями. Вона також бере участь відповідно до закону у взаємодії із ЗС України у відсічі збройної агресії проти України та ліквідації збройного конфлікту шляхом ведення воєнних (бойових) дій, а також у виконанні завдань територіальної оборони. Про прагнення держави максимально залучити НГУ до такого роду завдань свідчать внесені нещодавно зміни (жовтень 2018 року) в п. 5 Загальних положень Інструкції «Про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України» [3]. Так, завдяки внесеним змінам, дія цієї Інструкції поширилась також на НГУ під час виконання ними завдань із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії. Тому, питання щодо теоретико-нормативної визначеності понять «використання», «застосування», «залучення» НГУ тощо, лишається відкритим та перспективним для вчених і правознавців.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 25.03.2019).
2. Про Національну гвардію України : закон України від 13.03.2014 № 876-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18> (дата звернення: 25.03.2019).
3. Про затвердження Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України : наказ М-ва оборони України від 23.03.2017 № 164 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17> (дата звернення: 25.03.2019).

Одержано 28.03.2019

УДК 342.71

Олександр Іванович РАДЧЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1572-8048>

ЗАБОРОНА ПОЛІГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ТА ЙМОВІРНІ НАСЛІДКИ

Національна безпека сучасної держави є явищем системним і складається з низки компонентів, зокрема з військового, оборонно-промислового, інформаційного, економічного, соціального, демографічного, етнічного, релігійного та політико-правового. Останній дедалі